

Nėra sveikatos be psichikos sveikatos

Valstybinio psichikos sveikatos centro informacinis biuletenis Nr. 2 (25) 2012 m. gegužės mėn.

VPSC kontaktai:

ADMINISTRACIJA

Tel. 85 267 18 11
el.p.: info@vpssc.lt

PSICHIKOS SVEIKATOS SKYRIUS

Tel. 85 249 99 75
el.p.: rolanda@vpssc.lt

PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 99 76
el.p.: danguole@vpssc.lt

INFORMACIJOS IR RYŠIŲ SKYRIUS

Tel. 85 249 08 17
el.p.: janina@vpssc.lt

*Daugiau informacijos
galima rasti VPSC
interneto puslapyje:*

<http://www.vpssc.lt>

Šių metų gegužės 10-13 dienomis Klaipėdoje vyko Lietuvos psichologų kongresas-2012, „Mokslas praktikai – praktika mokslui“, inicijuotas ir organizuotas Lietuvos psichologų sąjungos bendradarbiaujant su Klaipėdos universitetu. „Šio kongreso vizija – paskatinti aktyvesnę psichologų mokslininkų ir psichologų praktikų dialogą, abipusį sukaupų mokslinių žinių ir praktinės patirties pasidalinimą“ (Dr. Evaldas Kazlauskas, Lietuvos psichologų sąjungos prezidentas. Recenzuotas kongreso pranešimų santraukų leidinys. Sudarytoja Ieva Salialionė. 3 psl.). Kongreso programoje buvo apie 130 mokslinių ir praktinių pranešimų ir seminarų, kuriuose dalyvavo apie 280 dalyvių. Daugiau www.lpk2012.lt

Specialiai šiam kongresui Valstybinis psichikos sveikatos centras parengė ir pristatė stendinį pranešimą „Lietuvos gyventojų suicidinių minčių ir ketinimų paplitimo sąsajos su lytimi, išsilavinimu, amžiumi, alkoholio vartojimu, šeimine padėtimi, užimtumu ir gyvenamąja vieta“. Stendinį pranešimą galima peržiūrėti adresu: <http://www.vpssc.lt/posterisA1.pdf>

LIETUVOS GYVENTOJŲ SUICIDINIŲ MINČIŲ IR KETINIMŲ PAPLITIMO SĄSAJOS SU LYTIMI, IŠSILAVINIMU, AMŽIUMI, ALKOHOLIO VARTOJIMU, ŠEIMINE PADĖTIMI, UŽIMTUMU IR GYVENAMĄJA VIETA.

Jelena Stanislavovienė, Valstybinis psichikos sveikatos centras, vyr. specialistė
Lina Ignatavičiūtė, Valstybinis psichikos sveikatos centras, vyr. specialistė
Ona Davidonienė, Valstybinis psichikos sveikatos centras, direktorė

Siekiant įvertinti šalies gyventojų psichikos sveikatą ir paslaugų poreikį, planuojant prevencines priemones, svarbu vykdyti epidemiologinius tyrimus. Jau ilgą laiką alkoholio vartojimo problemos ir savižudybės yra skausmingos temos Lietuvai. Šio tyrimo rezultatai atnaujins specialistų žinias bei leis spręsti išskylančius praktinius klausimus, skiriant ypač didelį dėmesį toms grupėms, kurios dažniau galvojo apie savižudybę, kūrė konkrečius planus ir bandė žudytis. Tyrimo tikslas: palyginti suicidinių minčių, planų ir bandymų paplitimą tarp skirtingos lyties, išsilavinimo, amžiaus, alkoholio vartojimo, šeiminių padėties, užimtumo ir gyvenamosios vietos respondentų.

Tyrimui atlikti panaudota anoniminė anketinė apklausa. Respondentams atrinkti naudojama daugiapakopė atsitiktinė atranka, užtikrinanti visiems 15 – 74 m. amžiaus Lietuvos gyventojams vienodą galimybę patekti į apklausą. Respondentui atrinkti buvo naudojami keli etapai: vietovės atranka, namo ir buto atranka, respondento atranka. Apklausa buvo vykdoma 2007 metais. Tyrime dalyvavo 3302 respondentai (46 procentai vyrų ir 54 procentai moterų), kurių amžiaus nuo 15 iki 74 metų (vidurkis 41,9±17,7). Alkoholio vartojimo įvertinimui panaudotas AUDIT klausimynas (Alcohol use disorders identification test, PSO, 1989). Klausimynas papildytas klausimais susijusiais su savižudybe: Ar esate kada nors galvojęs (-usi) atimti sau gyvybę, netgi jeigu iš tikrųjų to nedarytumėte? Ar esate kada nors pasiekęs (-usi) tokią būseną, kai Jūs rimtai svarstėte galimybę atimti sau gyvybę, arba galbūt kūrėte planus, kaip jūs galėtumėte tai padaryti? Ar esate kada nors mėginęs (-usi) atimti sau gyvybę? Antrą anketos dalį sudarė klausimai apie demografinius duomenis. Duomenų analizė atlikta naudojant t-testą. Apibendrinus tyrimo duomenis galima teigti, kad identifikuoti žalingai vartojantieji alkoholinius gėrimus, dažniau nei saikingai vartojantieji alkoholį atsakė, kad galvojo apie savižudybę, kūrė konkrečius planus ir bandė žudytis. Lyginant skirtingas respondentų grupes nustatyta, kad jaunesnio amžiaus respondentai, asmenys, įgijusieji vidurinį išsilavinimą, gyvenantys mažose gyvenvietėse, bedarbiai, nevedę/netekėjusios ir išsiskyrusieji, taip pat dažniau atsakė, kad galvojo apie savižudybę, kūrė konkrečius planus ir bandė žudytis, nei kiti respondentai. Moterys statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai nurodė, kad galvojo apie savižudybę.

2012 metų Pasaulio diena be tabako – gegužės 31-oji

Pasaulio sveikatos organizacija paskelbė 2012 m. Pasaulio dienos be tabako temą – „Tabako pramonės trukdžiai“. Pasaulio dienos be tabako kampanijos tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į vis labiau agresyvėjančias ir kartais tiesiog begėdiškas tabako pramonės pastangas pakenkti Tarptautinės tabako kontrolės pagrindų konvencijos nuostatų įgyvendinimui ir pavojų, kurių ši tabako pramonės veikla kelia visuomenės sveikatai.

Tabako rūkymo sukeltos ligos yra viena iš dažniausių mirties priežasčių pasaulyje. Pasaulinė tabako epidemija kasmet nužudo beveik 6 milijonus žmonių, iš kurių šeši šimtai tūkstančių, tarp jų ir vaikai, yra pasyviojo rūkymo aukos. Jei nebus mėginama šį reiškinį sustabdyti, mirčių skaičius 2030 metais gali išaugti iki 8 milijonų. Prognozuojama, kad 80 proc. iš jų bus mažiau ekonomiškai išsivysčiusių šalių gyventojai.

Tuo metu kai vis daugiau šalių pritaria Tarptautinės tabako kontrolės pagrindų konvencijos išpareigojimams ir imasi jų įgyvendinimo, tabako pramonės atstovai vis energingiau stengiasi pakenkti šiai tarptautinei sutarčiai.

Pavyzdžiui, galima paminėti tabako pramonės veiklą prieš vaizdinius išpėjimus ant tabako gaminių pakuočių. Tabako pramonė ėmėsi naujos taktikos ir pareiškė ieškinius šalims, įteisintiems šiuos išpėjimus, klaidingai teigdama, kad vaizdiniai išpėjimai pažeidžia tabako gamintojų teisę naudoti jų legaliai registruotus prekinis ženklus.

Tuo neapsiribojusi, tabako pramonė imasi trukdyti ir kitose konvencijos įgyvendinimo srityse, menkindama šalių pastangas uždrausti rūkyti uždaroje patalpose, kovodama prieš tabako gaminių reklamos ir rėmimo draudimus.

Pasaulio dienos be tabako kampanijos tikslas – išpėti politikus ir visą visuomenę apie žalingą ir nusikalstamą tabako pramonės taktiką.

Tarptautinės tabako kontrolės pagrindų konvencijos preambulėje teigiama:

„Šios Konvencijos šalys... Pripažįsta, kad būtina budriai stebėti tabako pramonės ketinimus pakirsti ar susilpninti tabako kontrolę ir turėti informaciją apie tabako pramonės veiklą, kuri kenkia tabako kontrolės įgyvendinimui“.

Tarptautinės tabako kontrolės pagrindų konvencijos 5 straipsnio 3 punktą skelbia:

„Nustatydamos ir įgyvendindamos savo sveikatos politikos kryptis, susijusias su tabako kontrole, šalys pagal savo nacionalinę teisę stengiasi apsaugoti jas nuo komercinių ir kitų tabako pramonės interesų“.

Pasaulio dienos be tabako proga ir visus 2012 metus Pasaulio sveikatos organizacija ragina visas valstybes nepamiršti tabako pramonės kėslių ir visuomenės sveikatos politiką laikyti aukščiau už komercinius bei kitus tabako pramonės interesus, ir tokiu būdu prisidėti prie siekio suvaldyti globalinę tabako epidemiją.

Pagal PSO medžiagą parengė

Danguolė Šulienė

<http://www.who.int/tobacco/en>

Konkurso „Blaivi klasė 2011“ finalinis renginys

2012 m. gegužės 5 d. Nuotykių parke „Lokės pėda“ įvyko Nacionalinio konkurso „Blaivi klasė 2011“ finalinis renginys. Konkurse, kurį organizuoja Kauno Jaunimo narkologijos pagalbos centras drauge su savivaldybių visuomenės sveikatos biurais gali dalyvauti visų bendrojo ugdymo mokyklų 8 klasių moksleiviai. Šiemet į konkurso finalą atvyko 21 aštuntokų klasė, kuri į finalinį renginį pateko po savivaldybėse surengtų atrankos turų.

Konkurso finale moksleiviai turėjo išbandyti jėgas sporto rungtyse, pristatyti 6 mėnesius trukusią prevencinę veiklą, sukurti komandos šūki, emblemą, išvardinti 100 veiklų, kuriomis būtų galima pakeisti svaigalų vartojimą.

Šių metų prevencinės veiklos pristatymai išsiskyrė išradingumu, vykdytų veiklų gausa – tai ir rašinių, piešinių

konkursai, apklausos, susitikimai su policijos pareigūnais, sveikatos priežiūros specialistais, gaisrininkais.

Konkurso nugalėtojais tapo Panevėžio rajono Ramygalos gimnazijos 8 b klasė, antroje vietoje – Klaipėdos rajono Priekulės Ievos Simonaitytės gimnazijos aštuntokai, trečiojoje – Kėdainių rajono Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijos moksleiviai.

Svarbiausia, kad moksleiviai, įsitraukę į konkursą, teigė, kad ne tik daug sužinojo, kaip galima gyventi sveikiau, prasmingai leido laisvalaikį, sustiprėjo kaip komanda, bet ir padėjo bendraamžiams bei jaunesniems moksleiviams susipažinti su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pavojais.